

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра публічних фінансів

Затверджено

Науково-методичною радою Університету,
протокол від 20.01.2021 № 2

Значилова НМР

С. А. Супруненко

О.М. Сидорова

**Робоча програма навчальної дисципліни
«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»**

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

денної та заочної форми навчання

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ОПП: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Статус дисципліни: вибіркова

Ірпінь - 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування», для першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 року (протокол №5).

Укладач:

О.С. Сокирко, к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

В.В. Мартиненко, д.е.н., професор кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Рецензенти:

Л.П. Довгань, к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Л.В. Діденко, к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою фінансів імені Л.Л. Тарангул, протокол від «12» 11 2021 № 7

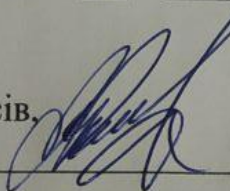
Завідувач кафедри

М.Д. Бедринець, к.е.н, доцент імені Л.Л. Тарангул

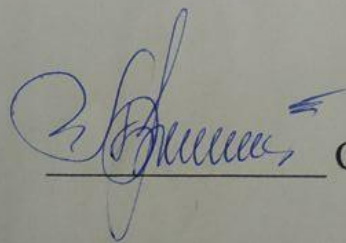
Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи, протокол від «16» 11 2021 № 5

Голова вченої ради ННІ фінансів, банківської справи

М.В. Рябокін, к.е.н., доцент

Завідувач сектору науково-методичного забезпечення освітнього процесу

С.В. Медніков

Реєстраційний № _____

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Протокол від «12» 11 2021 р. № 4.

Укладач:

О.С. Сокирко, к.е.н., доцент кафедри
фінансів імені Л.Л. Тарангул
В.В. Мартиненко, д.е.н., професор кафедри
фінансів імені Л.Л. Тарангул

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни
(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата затвердження кафедри – розробника РПДН	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

ЗМІСТ

1. Передмова	5
2. Опис навчальної дисципліни	6
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	9
4. Критерії оцінювання	15
5. Засоби оцінювання	20
6. Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю	21
7. Рекомендована література	24

1. ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Місцеві фінанси» – це вибіркова навчальна дисципліна циклу професійної підготовки фахівців галузі знань 07 «Управління і адміністрування», спеціальність «Фінанси і кредит», яка вивчає фінансові відносини, що виникають на різних рівнях адміністративно-територіальних утворень у процесі формування та використання фінансових ресурсів.

Метою навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» є вивчення засад організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади та управління.

Завдання навчальної дисципліни: формування теоретичних знань та вироблення практичних навичок у сфері формування та використання фінансових ресурсів місцевих органів влади і підприємств місцевого господарства.

Методи та форми навчання:

вивчення теоретичних аспектів дисципліни у тісному зв'язку з практикою;

налагодження міжпредметних зв'язків;

ігрове (імітаційне) планування діяльності студентів на семінарах заняттях, яке є різновидом рольової гри, що стимулює активність студентів, привчає їх до праці у групі фахівців;

метод розвитку системного мислення – формування у студентів умінь і навичок виявляти взаємозв'язки між окремими факторами проблеми та знаходити оптимальне рішення;

метод стратегічного навчання, суть якого полягає у постановці перед студентами етапних завдань та опрацюванні широкого кола спеціальної інформації;

метод конструктивного навчання – тобто прищеплення студентам практичних навичок усунення конкретних помилок на певній ділянці роботи.

Форми навчання: денна та заочна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійну та індивідуально-консультаційну роботу.

Лекційні заняття проводяться за темами дисципліни відповідно до конспекту лекцій, підготовленому на основі чинних законодавчих актів і нормативних документів. Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій.

Семінарське заняття полягає у повторенні та опрацюванні теоретичних питань лекційного матеріалу, нормативно-законодавчих актів, рекомендованої літератури для використання отриманих результатів в практичній управлінській діяльності в майбутньому.

Індивідуально – консультаційна робота полягає у виконанні індивідуального науково-дослідного завдання, направлено на дослідження важливих проблем реалізації фінансової політики у сучасному науковому дискусі.

Самостійна робота виконується у вигляді самоконтролю засвоєння теми за питаннями, які визначені робочою програмою.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Метою поточного контролю є перевірка у здобувачів вищої освіти рівня фахових знань та умінь, набутих на лекціях, семінарських заняттях та шляхом самостійного вивчення програмного матеріалу. Поточний контроль здійснюється персоналізованим оцінюванням роботи кожного здобувача. Структура поточного контролю враховує особливості денної та заочної форм навчання. Основною формою поточного контролю знань є: модульна контрольна робота, яка включає питання з усіх модулів навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань – екзамен, який проводиться за навчальним матеріалом, визначеним освітньо-професійною програмою

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	вибіркова	
Модулів – 3	галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		7-й	7-й
		Лекції	
	спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП: «Фінанси, банківська справа та страхування»	26 год.	6 год.
		Семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		97 год.	138 год.
		Індивід.консультац.робота	
3 год.	2 год.		
		Вид контролю: екзамен	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

Застосовувати теоретичні знання та практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку; визначати функціональні області та взаємозв'язки між сферами, підсистемами та ланками фінансових систем.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Передумовами для вивчення дисципліни є освоєння таких економічних і загально професійних дисциплін як: «Фінанси», «Державні фінанси», «Фінанси підприємства», «Податкова система», «Фінансовий аналіз» та інші.

Постреквізитами є наступні навчальні дисципліни «Бюджетна система», «Фінансові ресурси місцевого самоврядування», «Фінансові стратегії управління економічним розвитком», «Бюджетно-податкова політика» та інші.

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семинарські заняття (год.)	Індивідуально – консультаційна робота під керівництвом	Самостійна робота студента(год.)	Всього (год.)
Модуль I = 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 1 (тема 1-4) Основи фінансів місцевих органів влади						
T.1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	4	2	-	8	14
T.2	Регіональна фінансова політика	2	2	-	8	12
T.3	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	4	4	-	9	17
T.4	Система видатків місцевих бюджетів	4	4	-	9	17
	Всього по модулю:	14	12	0	34	60
Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Модуль II = 3 залікових кредити (90 год.)						
Змістовий модуль 2 (тема 5-6) Міжбюджетні відносини як основа організації фінансів місцевих органів влади						
T.5	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	4	4	-	10	18
T.6	Бюджетний процес на місцевому рівні	2	2	-	13	17
Змістовий модуль 3 (тема 7-8) Особливості організації фінансів підприємств комунальної форми власності						
T.7	Фінанси підприємств комунального господарства	2	2		20	24
T.8	Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	4	4	3	20	31
	Всього по модулю:	12	12	3	63	90
Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
	Разом годин з курсу:	26	24	3	97	150

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»
(заочна форма навчання)**

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінарські заняття (год.)	Індивідуально – консультативна робота під керівництвом викладача (год.)	Самостійна робота студента(год.)	Всього (год.)
Модуль I = 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 1 (тема 1-4) Основи фінансів місцевих органів влади						
T.1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	-	-	-	14	14
T.2	Регіональна фінансова політика	2	-	-	15	17
T.3	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	-	-	-	14	14
T.4	Система видатків місцевих бюджетів	-	1	-	14	15
	Всього по модулю:	2	1	0	57	60
Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Модуль II = 1 заліковий кредит (84 год.)						
Змістовий модуль 2 (тема 5-6) Міжбюджетні відносини як основа організації фінансів місцевих органів влади						
T.5	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	2	-	-	20	22
T.6	Бюджетний процес на місцевому рівні	-	-	-	20	20
Змістовий модуль 3 (тема 7-8) Особливості організації фінансів підприємств комунальної форми власності						
T.7	Фінанси підприємств комунального господарства	-	2		21	23
T.8	Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	2	1	2	20	25
	Всього по модулю:	4	3	2	81	90
Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
	Разом годин з курсу:	6	4	2	138	150

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Основи фінансів місцевих органів влади

Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів

План лекційного заняття

1. Історія виникнення місцевих фінансів.
2. Система місцевих фінансів, їх функції.
3. Місцеві фінанси як інструмент економічного зростання.
4. Територіальна громада та її правовий статус.
5. Фінансова автономія місцевих органів влади.

План семінарського заняття

1. Формування науки про місцеві фінанси.
2. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
3. Місцеві фінанси як система.
4. Функції місцевих фінансів.
5. Місцеві фінанси як інструмент економічного зростання.
6. Функції територіальної громади, її роль та правовий статус.
7. Поняття фінансової автономії місцевих органів влади.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Декларація про принципи місцевого самоврядування у країнах СНД.
2. Основні напрями вчення про місцеві фінанси, становлення і розвиток.

Питання для самоконтролю

1. Ідейно-теоретичні засади формування місцевих фінансів.
2. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
3. Місцеві фінанси як система.
4. Функції місцевих фінансів.
5. Місцеві фінанси як інструмент економічного зростання.
6. Функції територіальної громади, її роль та правовий статус.
7. Поняття фінансової автономії місцевих органів влади.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [6, 11, 21].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Тема 2. Регіональна фінансова політика

План лекційного заняття

1. Суб'єкти регіональної фінансової політики.
2. Державна регіональна фінансова політика.
3. Фінансова політика місцевих органів влади.
4. Місцева фінансова політика в умовах децентралізації.

План семінарського заняття

1. Суб'єкти регіональної фінансової політики.
2. Державна регіональна фінансова політика.
3. Фінансова політика місцевих органів влади.
4. Місцева фінансова політика в умовах децентралізації.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Історичний аспект регіональної фінансової політики в Україні.
2. Державна стратегія регіонального розвитку.

Питання для самоконтролю

1. Історичний аспект регіональної фінансової політики в Україні.
2. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.
3. Проблеми та історична ретроспектива фінансового контролю за органами місцевого самоврядування.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [12, 14, 20].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Тема 3. Формування доходної бази місцевих бюджетів

План лекційного заняття

1. Види доходів місцевих бюджетів, їх характеристика.
2. Доходи загального фонду обласних бюджетів та АР Крим.
3. Доходи загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (міст районного значення, сільських, селищних бюджетів).
4. Надходження спеціального фонду місцевих бюджетів.
5. Особливості формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

План семінарського заняття

1. Склад та види доходів місцевих бюджетів, їх характеристика.
2. Види доходів загального фонду обласних бюджетів та АР Крим.
3. Доходи загального фонду бюджетів місцевого самоврядування.
4. Надходження спеціального фонду місцевих бюджетів.
5. Особливості формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Місцеві позики в Україні.
2. Нетрадиційні джерела доходної частини самоврядних бюджетів.

Питання для самоконтролю

1. Структура доходної бази місцевих бюджетів.
2. Склад доходної бази місцевих бюджетів.
3. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів.
4. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [8, 24, 30].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Тема 4. Система видатків місцевих бюджетів

План лекційного заняття

1. Теоретичні передумови формування місцевих видатків.
2. Класифікація видатків.

3. Розмежування видатків між місцевими бюджетами.
4. Програмно-цільовий метод планування видатків місцевих бюджетів.

План семінарського заняття

1. Склад та роль видатків місцевих бюджетів, їх характеристика.
2. Види видатків місцевих бюджетів.
3. Розмежування видатків між місцевими бюджетами.
4. Програмно-цільовий метод планування видатків місцевих бюджетів.
5. Методи планування видатків місцевих бюджетів

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Методи планування видатків місцевих бюджетів.
2. Основні напрями витрачання коштів місцевих бюджетів.

Питання для самоконтролю

1. Структура видаткової частини місцевого бюджету.
2. Підходи до розподілу коштів місцевих бюджетів.
3. Методи планування видатків місцевих бюджетів.
4. Партнерство місцевих органів влади при фінансуванні власних та делегованих повноважень.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [11, 18, 27].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Змістовий модуль 2. Міжбюджетні відносини як основа організації фінансів місцевих органів влади

Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання

План лекційного заняття

1. Причини та цілі фінансового вирівнювання розвитку регіонів.
2. Основні моделі міжбюджетних відносин, їх принципи.
3. Бюджетний федералізм та бюджетний унітаризм.
4. Інструменти міжбюджетних відносин.
5. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.
6. Горизонтальні і вертикальні фіскальні дисбаланси та їх вирівнювання.

План семінарського заняття

1. Причини та цілі фінансового вирівнювання розвитку регіонів.
2. Основні моделі міжбюджетних відносин, їх принципи.
3. Бюджетний федералізм та бюджетний унітаризм.
4. Інструменти міжбюджетних відносин.
5. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.
6. Горизонтальні і вертикальні фіскальні дисбаланси та їх вирівнювання.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин на Україні.
2. Форми і методи фінансового вирівнювання
3. Проблеми вдосконалення системи трансфертів в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та принципи бюджетного унітаризму.
2. Визначення, принципи та види бюджетного федералізму.
3. Основні принципи концепції бюджетної децентралізації.
4. Принципи концепції субсидіарності.
5. Інструменти міжбюджетних відносин.
6. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.
7. Вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.
8. Горизонтальні фіскальні дисбаланси.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [6, 22, 25].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні

1. Зміст бюджетного процесу.
2. Учасники бюджетного процесу.
3. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.

План семінарського заняття

1. Зміст бюджетного процесу.
2. Учасники бюджетного процесу.
3. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
4. Виконання місцевих бюджетів на місцевому рівні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.
2. Координація діяльності учасників бюджетного процесу.
3. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

Питання для самоконтролю

1. Сутність, значення і роль бюджетного процесу на місцевому рівні.
2. Стадії бюджетного процесу.
3. Поняття і система касового виконання місцевих бюджетів.
4. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [9, 26, 28].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

Змістовий модуль 3 . Особливості організації фінансів підприємств комунальної форми власності

Тема 7. Фінанси підприємств комунальної власності

План лекційного заняття

1. Поняття комунальної власності.
2. Об'єкти права комунальної власності.
3. Види комунальних підприємств.
4. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами.

5. Комунальний кредит.
6. Сучасні фінансові механізми фінансування комунальної сфери.

План семінарського заняття

1. Сутність, значення і роль комунальної власності.
2. Об'єкти права комунальної власності.
3. Види комунальних підприємств.
4. Види фінансових ресурсів комунальних підприємств.
5. Комунальний кредит.
6. Сучасні механізми фінансування комунальної сфери.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблеми комунальної сфери та шляхи їх вирішення.
2. Комунальні банки та їх фінансові ресурси.

Питання для самоконтролю

1. Поняття комунальної власності.
2. Об'єкти права комунальної власності.
3. Види комунальних підприємств.
4. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами.
5. Комунальний кредит.
6. Комунальні банки та їх фінансові ресурси.

Рекомендована література:

Основна [1,5,7,9].

Допоміжна [3-5].

Інформаційні ресурси Інтернет [2,6,8].

Міжнародні видання [3].

Тема 8. Світовий досвід організації місцевих фінансів

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.
2. Доходи та видатки регіональних урядів.
3. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.
4. Фінансове вирівнювання за кордоном.
5. Місцеві позики за кордоном.

План семінарського заняття

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.
2. Доходи та видатки регіональних урядів.
3. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.
4. Фінансове вирівнювання за кордоном.
5. Місцеві позики за кордоном.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Всесвітня декларація місцевого самоврядування.
2. Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД.
3. Європейська Хартія міст та Європейська декларація прав міст.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Склад місцевих фінансових інститутів.
2. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.
3. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
4. Нормативно-правова база місцевих фінансів України та її розвиток.

5. Основи регіональної фінансової політики.
6. Державна фінансова політика в умовах сучасного розвитку України.
7. Проведення реформи бюджетної децентралізації в Україні.
8. Доходи місцевих бюджетів: зміст, склад і структура.
9. Основні принципи формування доходної бази місцевих бюджетів.
10. Методи планування видатків місцевих бюджетів.
11. Партнерство місцевих органів влади при фінансуванні власних та делегованих повноважень.
12. Сутність, значення і роль міжбюджетних відносин.
13. Результати проведення реформи децентралізації.
14. Сутність, значення і роль бюджетного процесу на місцях.
15. Основні стадії бюджетного процесу.
16. Напрями вирішення проблем комунальної сфери.
17. Сучасні механізми фінансування комунальної сфери.
18. Законодавче-нормативне регулювання сфери місцевих фінансів на міжнародному рівні.
19. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання.

Питання для самоконтролю

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.
2. Організаційно-правові форми місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
3. Сучасні муніципальні реформи у сфері фінансів в зарубіжних країнах.
4. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.
5. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
6. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах.

Рекомендована література:

Основна [1–5].

Допоміжна [7, 10, 29].

Інформаційні ресурси Інтернет [1–9].

Міжнародні видання [1–6].

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання за навчальну дисципліну «Місцеві фінанси», представлено в табл.5.1. та 5.2.

Таблиця 5.1

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Місцеві фінанси»
(денна форма навчання)**

Модулі	Модуль 1 - (20 балів)					Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
Загальна кількість балів за модулем №1	12								∞
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4					
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Модулі	Модуль 2 - (30 балів)					Контрольний захід №1			
Загальна кількість балів за модулем №2	18								∞
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8					
Відповідь на семінарських заняттях	3	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Індивідуальна робота	5								
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5								

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Місцеві фінанси»
(заочна форма навчання)**

Модулі	Модуль 1 - (10 балів)					Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (Екзамен)	
Загальна кількість балів за модулем №1	10								10
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4					
Відповідь на семінарському занятті									
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Модулі	Модуль 2 - (40 балів)					Контрольний захід №1			
Загальна кількість балів за модулем №2	26								10
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8					
Відповідь на семінарських заняттях			8	8					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Індивідуальна робота	9								
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5								

Критерії оцінювання семінарських занять та самостійної роботи.

Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті в розрізі кожної теми становить 3 бали для здобувачів вищої освіти денної форми навчання та 8 – заочної форми навчання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
на семінарських заняттях та самостійної роботи
денна (заочна) форма навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3(8-7)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2(6-4)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1(3-1)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 8 балів для здобувачів вищої освіти денної форми навчання та 10 – заочної форми навчання.

Таблиця 5.4

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання	
	денна форма	заочна форма
Теоретичні питання	3 (2×1,5)	4 (2×2)
Тестовий блок (закритої форми)	4 (8×0,5)	4 (8×0,5)
Тестовий блок (відкритої форми)	1 (2×0,5)	1 (2×1)
Всього	8	10

Таблиця 5.5

**Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання на контрольній роботі
денна (заочна) форма навчання**

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	1,5 (2)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1(1)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	0,5(0,5)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 5.6

**Критерії оцінювання тестового блоку (відкритої форми) на контрольній роботі
денна (заочна) форма навчання**

Критерії оцінювання	Кількість балів
Правильно виконано завдання	0,5(1)
Надано не точну відповідь	0,25(0,5)
Неправильно виконано тестове завдання	0

Таблиця 5.7

**Критерії оцінювання тестового блоку (закритої форми) на контрольній роботі
денна (заочна) форма навчання**

Критерії оцінювання	Кількість балів
Обрано правильну відповідь із варіантів відповідей	0,5 (0,5)
Обрано не точну відповідь на тест	0,25(0,52)
Не виконано завдання	0

Критерії оцінювання індивідуально- консультаційної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі розрахункової роботи.

Таблиця 5.8

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи
денна (заочна) форма навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-4(9-6)	Індивідуальна робота виконана в повному обсязі із детальними розв'язками і поясненнями щодо виконаних завдань
3-1(5-1)	Індивідуальна робота виконана в не повному обсязі без пояснень щодо виконаних завдань
0	Індивідуальна робота не виконана

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця 5.9

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вмє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вмє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктив но - варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			

35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (для навчальної дисципліни, що вивчається протягом одного, двох і більше семестрів з підсумковим контролем у формі екзамену):

Таблиця 5.10

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	Залік
40-50	A	Відмінно	Високий (творчий)	Відмінно	Зараховано
40-44	B	Дуже добре	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре	
35-39	C	Добре			
30-34	D	Задовільно	Середній (репродуктивний)	Задовільно	
25-29	E	Достатньо			
17-24	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно	Не зараховано
0-16	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

6. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

- екзамен;
- тестові завдання;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ.

7. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль проводиться у формі семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи, контрольних робіт. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Перелік питань для поточного контролю знань

1. Причини виникнення місцевих фінансів.
2. Місцеві фінанси як система та їх сутність.
3. Функції місцевих фінансів.
4. Роль, правовий статус та функції територіальної громади.
5. Фінансова автономія місцевих органів влади.
6. Напрями вчення про місцеві фінанси.
7. Самостійність місцевого бюджету: поняття та сутність.
8. Принципи організації місцевих бюджетів.
9. Роль місцевих фінансів у фінансовій системі держави.
10. Доходи та видатки місцевих бюджетів.
11. Розподіл вільних бюджетних коштів.
12. Законодавчо-нормативне забезпечення системи місцевих бюджетів.
13. Бюджетні процеси самоврядування в Україні.
14. Доходна база місцевих бюджетів: склад та структура.
15. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів.
16. Місцеві позики в Україні.
17. Доходи місцевих позабюджетних фондів.
18. Роль місцевих цільових фондів у фінансовій системі.
19. Доходи та видатки валютних фондів.
20. Надходження та видатки бюджетних фондів.
21. Організація регіональних цільових фондів.
22. Надання державних і громадських послуг.
23. Фінансування власних та делегованих повноважень органами місцевого самоврядування.
24. Методи планування місцевих бюджетів.
25. Поняття та принципи бюджетного унітаризму.
26. Принципи та види бюджетного федералізму.
27. Правове регулювання бюджетних трансфертів.
28. Державна регіональна фінансова політика: цілі та завдання.
29. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.
30. Принципи концепції субсидіарності.
31. Складання місцевого бюджету.
32. Затвердження та виконання місцевого бюджету.
33. Позабюджетні цільові і резервні фонди, їх утворення.
34. Порядок встановлення місцевих податків і зборів.
35. Функції місцевих фінансових органів.
36. Поняття і система касового виконання місцевих бюджетів.
37. Контроль фінансової діяльності місцевого самоврядування.
38. Поняття та сутність комунальної власності.
39. Об'єкти права комунальної власності.
40. Види фінансових ресурсів комунальних підприємств.
41. Комунальні підприємства, їх види.
42. Сутність комунального кредиту.
43. Основні та оборотні фонди житлово-комунальних господарств.
44. Методи управління комунальними платежами.

45. Аналіз фінансових результатів житлово-комунального господарства.

Перелік питань для семестрового контролю знань

1. Формування науки про місцеві фінанси.
2. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
3. Місцеві фінанси як система.
4. Функції місцевих фінансів.
5. Місцеві фінанси як інструмент економічного зростання.
6. Функції територіальної громади, її роль і правовий статус.
7. Поняття фінансової автономії місцевих органів влади.
8. Межі і кількісні показники фінансової автономії місцевих органів влади.
9. Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД.
10. Основні напрями вчення про місцеві фінанси, становлення і розвиток.
11. Поняття самостійності місцевого бюджету.
12. Принципи організації місцевих бюджетів.
13. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
14. Доходи місцевих бюджетів.
15. Видатки місцевих бюджетів.
16. Вільні бюджетні кошти.
17. Підходи до розподілу коштів місцевих бюджетів.
18. Законодавчо-нормативне забезпечення існування системи місцевих бюджетів в Україні.
19. Сучасний стан бюджетних процесів самоврядування в Україні.
20. Структура доходної бази місцевих бюджетів.
21. Склад доходної бази місцевих бюджетів.
22. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів.
23. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.
24. Місцеві позики в Україні.
25. Нетрадиційні джерела доходної частини самоврядних бюджетів.
26. Місцеві цільові фонди.
27. Резервні фонди: правова база, надходження та видатки.
28. Організація надання державних і громадських послуг.
29. Конституційні гарантії з надання громадських послуг органами місцевого самоврядування в Україні.
30. Фінансування делегованих повноважень органами місцевого самоврядування.
31. Фінансування власних повноважень органами місцевого самоврядування.
32. Методи планування видатків місцевих бюджетів.
33. Проблеми розмежування функцій і завдань місцевих органів влади.
34. Партнерство місцевих органів влади при фінансуванні власних та делегованих повноважень.
35. Поняття та принципи бюджетного унітаризму.
36. Визначення, принципи та види бюджетного федералізму.
37. Основні принципи концепції бюджетної децентралізації.
38. Принципи концепції субсидіарності.
39. Інструменти міжбюджетних відносин.
40. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.
41. Цілі та завдання державної регіональної фінансової політики.
42. Вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.
43. Горизонтальні фіскальні дисбаланси.
44. Форми і методи фінансового вирівнювання.
45. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин на Україні.
46. Проблеми вдосконалення системи трансфертів в Україні.
47. Історичний аспект регіональної фінансової політики в Україні.

48. Складання місцевого бюджету.
49. Затвердження і виконання місцевого бюджету.
50. Порядок встановлення місцевих податків та зборів.
51. Місцеві фінансові органи та їхні функції.
52. Поняття і система касового виконання місцевих бюджетів.
53. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.
54. Оборотна касова готівка.
55. Проблеми та історична ретроспектива фінансового контролю за органами місцевого самоврядування.
56. Поняття комунальної власності.
57. Об'єкти права комунальної власності.
58. Види комунальних підприємств.
59. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами.
60. Комунальний кредит.
61. Комунальні банки та їх фінансові ресурси.
62. Комунальні платежі та методи управління ними.
63. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.
64. Організаційно-правові форми місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
65. Сучасні муніципальні реформи у сфері фінансів в зарубіжних країнах.
66. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.
67. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
68. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах.
69. Всесвітня декларація місцевого самоврядування.
70. Європейська Хартія міст та Європейська декларація прав міст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 № 2542-III [електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>
2. Коляда Т. А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика : монографія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. 396 с.
3. Мартиненко В.В. Фіскальна політика України в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика: монографія. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 390 с.
4. Сокирко О. С., Плахотнюк В. В. Аналіз стану доходів місцевих бюджетів при реалізації реформи бюджетної децентралізації. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 304–311.
5. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації: монографія / Бедринець М.Д. та ін.; за заг. ред. М.Д. Бедринець. Ірпінь, 2021. 318 с.

Допоміжна

6. Бондарчук Т.Г. Місцеві фінанси : навч. посіб. / Бондарук Т. Г. ; Нац. акад. статистики обліку та аудиту. — К. : Інформ. аналіт. агенство, 2013. — 529 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 520–529.
7. Вівчар О.Й. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. Й. Вівчар, О. Б. Курило, В. М. Кащишин ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. — 256 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 253-256.
8. Власюк Н. І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. — К. : Алерта, 2011. — 327 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 324–327.
9. Волохова І.С. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Волохова Ірина Семенівна ; М-во освіти і науки України, Одес. нац. екон. ун-т. — Одеса, 2015. — 37 с., включ. обкл. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 31–34.
10. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Монографія] / І.С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.
11. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні / Волохова Ірина Семенівна ; Одес. нац. екон. ун-т. — Одеса : Атлант, 2014. — 461 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 412–444.
12. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985. Хартію ратифіковано Законом N 452/97-ВР (452/97-ВР) від 15.07.97 [електронний ресурс] http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036
13. Закон України Про столицю України - місто-герой Київ від 15.01.1999 № 401-XIV. [електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=401-14>
14. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" Від 2 травня 1997 р. [електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>
15. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 09.04.1999 № 586-XIV [електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=586-14>
16. Закон України Про Генеральну схему планування території України. від 07.02.2002 № 3059-III. // Відомості Верховної Ради України від 26.07.2002 - 2002 р., № 30, стаття 204
17. Закон України. Про органи самоорганізації населення від 11.07.2001 № 2625-III. [електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2625-14>
18. Звітність про виконання бюджетів // Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

19. Конституція України. від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [електронний ресурс] <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96%2D%E2%F0>

20. Короленко Р. В. Проблеми формування та функціонування місцевих бюджетів (на прикладі міста Кривий Ріг)/ Короленко Р. В., Ухова І.М.// Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – №8 (2018). – с.80-89

21. Мартиненко В. В. Оптимізація видатків місцевих бюджетів як інструмент фіскальної політики. / В.В. Мартиненко // Інвестиції: практика та досвід. – № 18. – 2019. – С. 22–26.

22. Мартиненко В. В. Специфіка управління власними доходами місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. / В.В. Мартиненко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – № 3. – 2019. – С. 51–61.

23. Мартиненко В. В. Управління бюджетним дефіцитом при модернізації фіскальної політики в умовах фінансової децентралізації / В.В. Мартиненко // Фінансові послуги. – № 2–3. – 2019. – С. 34–37

24. Мартиненко В. В. Фіскальна політика та міжбюджетні відносини в умовах фінансової децентралізації. / В.В. Мартиненко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – № 2(18). – 2019. – С. 227–235.

25. Мартиненко В. В. Шляхи покриття видатків місцевих бюджетів власними доходами при модернізації фіскальної політики. / В.В. Мартиненко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – № 14(42). – 2019. С. 90–96.

26. С. А. Дяченко Розвиток методів управління місцевими фінансами в умовах реформи децентралізації/ С. А. Дяченко// Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». Режим доступу - http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/29.pdf

27. Т.А. Коляда Вплив суспільних фінансів на регіональний розвиток: теоретичний вимір / Т.А. Коляда // Науковий вісник Одеського державного економічного університету. – Випуск № 11 (231). – 2015. – с. 75-89.

28. Федькович Ю. Місцеві фінанси : метод. рек. для підготов. до семінар. та практ. занять / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; [уклад.: І. І. Легкоступ, І. Я Ткачук, С. М. Давидова]. — Чернівці : ЧНУ, 2014. — 83 с. : табл. — Бібліогр.: с. 82-83.

29. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації: монографія / Бедринець М.Д. та ін.; за заг. ред. М.Д. Бедринець. Ірпінь, 2021. С. 271–289. 318 с.

30. Шишпанова Н. О. Формування доходів місцевих бюджетів в умовах фінансової нестабільності / Шишпанова Н. О. , Літвак А.В. // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – №5 (2017). – с.58-66

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – www.zakon.rada.gov.ua
2. Державна служба статистики України – www.ukrstat.gov.ua
3. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень – www.ibser.org.ua
4. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій – www.ier.kiev.ua
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – www.me.gov.ua
6. Міністерство фінансів України – www.minfin.gov.ua
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
8. Національний інститут стратегічних досліджень – www.niss.gov.ua
9. Українське незалежне інформаційне агентство новин – www.unian.com.ua

Міжнародні видання:

1. «American Economic Review»
2. «Cambridge University Press»
3. «Journal of Finance»
4. «The Advanced Science Journal»
5. «The Economic Journal»
6. «The University of Chicago Press»

РЕЦЕНЗІЯ
на робочу програму навчальної дисципліни
«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»
підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» розроблена на основі останніх змін чинного законодавства України в цій сфері. Важливим акцентом в ній є процес децентралізації, що реалізовується наразі в Україні. Важливою складовою цього процесу є передача прав, повноважень та частини фінансових ресурсів на регіональний рівень.

Важливою складовою місцевих фінансів як об'єктивної економічної реальності, властивій фінансовим системам усіх сучасних цивілізованих держав є бюджетний процес. Він супроводжується появою цілого комплексу нових для держави теоретичних та практичних проблем. Саме тому в навчальних закладах, при підготовці висококваліфікованих спеціалістів, необхідно створювати умови для вивчення головних напрямів та положень такої дисципліни як місцеві фінанси.

Метою вивчення даної дисципліни є засади організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень державних і місцевих органів влади та їх управління.

Економічний зміст дисципліни розкривається через вивчення сутності, складових та засад організації місцевих фінансів, фінансової політики місцевих органів влади, місцевих бюджетів як основи фінансової бази місцевих органів влади, формування дохідної бази місцевих бюджетів, системи видатків місцевих бюджетів, фінансового вирівнювання та бюджетного регулювання, бюджетного процесу на місцевому рівні, світового досвіду організації місцевих фінансів тощо.

Необхідною умовою вивчення даної дисципліни є наявність теоретичних знань з таких дисциплін: «Політична економія», «Фінанси», «Фінансовий аналіз», «Регіональна економіка» та інші.

Робоча програма навчальної дисципліни відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та рекомендується до використання у навчальному процесі.

к.е.н., доцент кафедри
фінансів ім. Л.Л. Тарангул

Л.П. Довгань

РЕЦЕНЗІЯ
на робочу програму навчальної дисципліни
«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»
підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
статус дисципліни: обов'язкова

Після набуття Україною суверенітету розпочався процес становлення національної фінансової системи. Важливою складовою цього процесу є відродження місцевих фінансів як об'єктивної економічної реальності, властивої фінансовим системам усіх сучасних цивілізованих держав, що пов'язано з радикальною зміною концепції державної влади. Процес відродження місцевих фінансів супроводжується появою цілого комплексу нових для держави теоретичних та практичних проблем. Тому в навчальних закладах, при підготовці висококваліфікованих спеціалістів, необхідно створювати умови для вивчення головних напрямів та положень про місцеві фінанси.

Метою вивчення даної дисципліни є засади організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень державних і місцевих органів влади та їх управління.

Економічний зміст дисципліни розкривається через вивчення сутності складових та засад організації місцевих фінансів, фінансової політики місцевих органів влади, місцевих бюджетів як основи фінансової бази місцевих органів влади, формування дохідної бази місцевих бюджетів, системи видатків місцевих бюджетів, фінансового вирівнювання та бюджетного регулювання, бюджетного процесу на місцевому рівні, організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства, фінансів підприємств комунальної власності фінансової діяльності житлово-експлуатаційного комплексу, управління місцевим фінансами в Україні, світового досвіду організації місцевих фінансів тощо.

Необхідною умовою вивчення даного курсу є наявність теоретичних знань таких дисциплін: «Політична економія», «Фінанси», «Фінансовий аналіз», «Регіональна економіка» та інші.

Робоча програма навчальної дисципліни відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та рекомендується до використання у навчальному процесі.

к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

Л.В.Діденко